

وجیزہی تاریخ قرآن

WWW.KETABIR

مہدی اسمعیلی صدرآبادی

سارا حیدری

سرشناسه	:	اسمعیلی صدرآبادی، مهدی، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور	:	وجیزه‌ی تاریخ قرآن/ مهدی اسمعیلی صدرآبادی، سارا حیدری.
مشخصات نشر	:	تهران: مکین، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۰ ص.
شابک	:	۷۵۰۰۰۰ ریال: ۲-۳-۹۸۳۰۹-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتاب حاضر بر اساس کتاب «تاریخ قرآن» تالیف محمود رامیار نوشته شده است.
موضوع	:	قرآن -- تاریخ
موضوع	:	Qur'an -- History
شناسه افزوده	:	حیدری، سارا، ۱۳۶۶-
شناسه افزوده	:	Heidari, Sara
شناسه افزوده	:	رامیار، محمود، ۱۳۰۱ - ۱۳۶۳. تاریخ قرآن
رده بندی کنگره	:	BP۷۲
رده بندی دیویی	:	۲۳۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۵۶۶۶۹
وضعیت رکورد	:	فیبا

www.ketab.ir

نویسندگان: دکتر مهدی اسمعیلی صدرآبادی - سارا حیدری
عنوان: وجیزه‌ی تاریخ قرآن
طراح جلد: محمدحسین عبدالغفوری
صفحه آرا: سیده طیبه حسینی

• چاپ اول: بهار ۱۴۰۰ • تیراژ: ۴۰۰ جلد • تعداد صفحات: ۲۰۰ صفحه • قطع: وزیری
• قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان شابک: ۲-۳-۹۸۳۰۹-۶۲۲-۹۷۸
کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

تلفن سفارش کتاب: ۰۹۰۱۵۷۵۶۲۲۹

فهرست مطالب

۱۳	فصل اول آغاز وحی
۱۳	در یک نگاه
۱۹	بیان تفصیلی
۱۹	تَحَنُّت
۲۰	حنیف
۲۱	ریشه و معانی حنیف
۲۲	تفاوت روش پیامبر و حنفاء
۲۲	رؤیای صادقانه
۲۳	سنّ پیامبر (ص)
۲۴	آغاز وحی
۲۵	جبرئیل امین
۲۸	حالت پیامبر پس از وحی در بازگشت به خانه
۲۸	وَرَقَهُ بِنِ نَوْفَلٍ
۲۹	فَتَرَتْ وَحَى
۲۹	نکات این حدیث
۳۱	فصل دوم: چگونگی وحی
۳۱	در یک نگاه
۳۸	بیان تفصیلی
۳۸	وحی در لغت
۴۰	فرق میان وحی در یهودیت و مسیحیت
۴۱	وحی در قرآن
۴۲	کلمات و تعابیر دیگر یاد شده از پدیده «وحی»
۴۳	شهادت قرآن بر وحی محمدی (ص)
۴۴	سنّت و حدیث

۴۵ حدیث قدسی
۴۶ چگونگی وحی
۴۶ (۱) در قرآن
۴۷ (۲) قول پیامبر (ص)
۴۷ (۳) روایت شاهدان
۴۸ مواقع فرود وحی
۴۹ انواع صور وحی
۵۰ صادق امین
۵۳ معلمان موهوم
۵۵ فصل سوم: در مدار وحی
۵۵ در یک نگاه
۶۳ بیان تفصیلی
۶۳ وحی چیست؟
۶۶ الهام و وحی
۶۷ اقسام وحی ظاهر
۶۷ تفاوت وحی بر انبیاء و الهام از نظر عرفا
۶۸ افسانه غرائق
۶۹ اعتقادات عرب جاهلی درباره این بت ها
۷۰ دلایل ردّ «افسانه غرائق»
۷۳ بررسی لغوی غرائق
۷۳ بررسی عقلی
۷۳ بررسی تاریخی
۷۴ پیامبر و فراموشی
۷۸ رسول و نبی
۸۱ فصل چهارم: نزول قرآن
۸۱ در یک نگاه
۸۴ بیان تفصیلی
۸۴ معانی لغوی «نزول»
۸۵ معانی نزول در قرآن

۸۵.....	اختلاف در معنای انزال.....
۸۶.....	مراحل نزول.....
۹۰.....	لیلة القدر.....
۹۰.....	کلمات قرآن از کیست؟.....
۹۰.....	تقسیم‌بندی زهری در تعریف وحی.....
۹۶.....	نزول پس از حکم.....
۹۷.....	فصل پنجم: تألیف قرآن در زمان رسول خدا(ص).....
۹۷.....	در یک نگاه.....
۱۰۴.....	بیان تفصیلی.....
۱۰۴.....	الف) حفظ در سینه‌ها.....
۱۰۴.....	جمع‌آوری قرآن.....
۱۰۵.....	مراقبت پیامبر(ص).....
۱۰۶.....	حافظه عرب.....
۱۰۷.....	کوشش صحابه.....
۱۰۸.....	حافظان قرآن.....
۱۱۰.....	نام حاملان قرآن در روایات.....
۱۱۱.....	ب) نوشتن قرآن.....
۱۱۲.....	کاتبان وحی.....
۱۱۳.....	نویسندگان دوران مکه.....
۱۱۳.....	نویسندگان دوران مدینه.....
۱۱۵.....	آیات قرآن را روی چه می‌نوشتند؟.....
۱۱۷.....	تألیف قرآن.....
۱۲۳.....	فصل ششم: جمع قرآن در زمان ابوبکر.....
۱۲۳.....	در یک نگاه.....
۱۲۶.....	بیان تفصیلی.....
۱۲۶.....	نخستین جامع قرآن.....
۱۲۶.....	رویداد یمامه.....
۱۲۷.....	پیشنهادهای عمر.....

- ۱۲۹..... دو آیه آخر سوره توبه.....
- ۱۳۰..... همکاران زید.....
- ۱۳۱..... علت انتخاب زید ۲۱ ساله.....
- ۱۳۱..... این نسخه بر روی چه بود؟.....
- ۱۳۲..... تاریخ گردآوری.....
- ۱۳۲..... این نسخه چه شد؟.....
- ۱۳۳..... سنجش کار زید.....
- ۱۳۳..... انگیزه ابوبکر.....
- ۱۳۴..... انگیزه اصلی چه بود؟.....
- ۱۳۵..... فصل هفتم: مصاحف همزمان ابوبکر.....
- ۱۳۵..... در یک نگاه.....
- ۱۴۲..... بیان تفصیلی.....
- ۱۴۳..... بیست مورد از مصاحفی که در زمان ابوبکر وجود داشته است.....
- ۱۴۳..... ۱- مصحف فاطمه (ع).....
- ۱۴۴..... ۲- سالم.....
- ۱۴۴..... ۳- بوزید.....
- ۱۴۴..... ۵- معاذ بن جبل.....
- ۱۴۴..... ۶- ام ورقه.....
- ۱۴۵..... ۷- ابی بن کعب.....
- ۱۴۷..... ۸- ابن مسعود.....
- ۱۴۹..... ۹- مصحف ابوالدرداء.....
- ۱۴۹..... ۱۰- مقداد بن اسود.....
- ۱۴۹..... ۱۱- علی بن ابی طالب.....
- ۱۵۲..... ۱۲- ابوموسی اشعری.....
- ۱۵۲..... ۱۳- مصحف حفصه.....
- ۱۵۳..... ۱۴- زید بن ثابت.....
- ۱۵۳..... ۱۵- مجّمع بن جاریه.....
- ۱۵۳..... ۱۶- عایشه.....
- ۱۵۳..... ۱۷- عقبه بن عامر.....

۱۸- امّ سلّمه..... ۱۵۴

۱۹- عبدالله بن عمرو..... ۱۵۴

۲۰- انس بن مالک..... ۱۵۴

فصل هشتم: جمع قرآن در زمان عمر..... ۱۵۵

در یک نگاه..... ۱۵۵

بیان تفصیلی..... ۱۵۷

عمر و جمع قرآن..... ۱۵۸

اهتمام به کار قرآن..... ۱۵۹

مصحف عمر..... ۱۶۰

فصل نهم: یکی کردن مصاحف در زمان عثمان..... ۱۶۱

در یک نگاه..... ۱۶۱

بیان تفصیلی..... ۱۶۸

اختلافات..... ۱۶۸

روش انجمن..... ۱۷۰

پیوستگی سوره انفال و توبه..... ۱۷۲

سوزاندن مصاحف..... ۱۷۳

تاریخ گردآوری..... ۱۷۳

نظر علی بن ابی طالب درباره مصحف جمع آوری شده به دستور عثمان..... ۱۷۴

ارزیابی کار عثمان و هیئت مأمور به جمع مصحف..... ۱۷۴

اشکالات..... ۱۷۵

نشانه های اقدام عثمان جهت توحید مصاحف که با مصلحت عمومی منطبق شد..... ۱۷۶

در اینکه چند نسخه نوشتند و به کجاها فرستاده شد اختلاف نظر هست..... ۱۷۷

توزیع قرائت های ده گانه..... ۱۷۷

فرستادن صحابه..... ۱۷۸

مصاحف عثمانی چه شدند؟..... ۱۷۸

رواج مصاحف عثمانی..... ۱۸۰

نویسندگان مصاحف..... ۱۸۰

ادوار جمع قرآن از نظر تاریخی..... ۱۸۱

۱۸۲	مصاحف دیگر.....
۱۸۲	مصحف ابن عباس.....
۱۸۲	عبدالله بن زبیر.....
۱۸۲	عبدالله بن عمیر.....
۱۸۲	اسود بن یزید.....
۱۸۲	عَلْقَمَه بن قیس.....
۱۸۳	حَطَّان.....
۱۸۳	سعید بن جبیر.....
۱۸۳	طلحه بن مُصَرِّف.....
۱۸۳	عِکْرِمَه.....
۱۸۳	مجاهد.....
۱۸۳	عطا بن ابی ریاح.....
۱۸۳	ربیع بن حُثَیم.....
۱۸۳	اعمش.....
۱۸۴	امام جعفر صادق(ع).....
۱۸۴	مصاحف دیگری که از تابعان و محدثان به نام گفته‌اند.....
۱۸۴	صالح بن کیسان.....
۱۸۴	حارث بن سوید.....
۱۸۴	محمد بن ابی موسی شامی.....
۱۸۴	احمر بن شَمِیْط.....
۱۸۵	فصل دهم: مکی و مدنی در قرآن.....
۱۸۵	در یک نگاه.....
۱۹۰	بیان تفصیلی.....
۱۹۰	ملاک و ضوابط تشخیص سوره‌های مکی و مدنی.....
۱۹۱	فایده این شناسایی.....
۱۹۱	راه شناسایی.....
۱۹۲	خصائص سوره‌های مکی و مدنی.....
۱۹۲	ضوابط تشخیص سور مکی (خصائص کلی سور مکی).....
۱۹۲	امتیازات سور مکی (خصوصیات شایع آیات و سور مکی).....

مقدمه

خلاصه نویسی مهارتی است که در ادبیات پژوهشی از آن به مرور نویسی یاد می شود و در بسیاری از کشورهای غربی مرسوم است و حتی در منابع دینی ما نیز می توان نمونه های زیادی از آن را ملاحظه نمود. خلاصه نویسی به نوعی عکس برداری از متن در مقیاسی کوچکتر است نه صرفاً انتخاب گزینشی از هر مطلب به سلیقه تدوین کننده آن، بنابراین با این روش می توان علاوه بر آشنایی با افکار و دستاوردهای یک مولف و دستیابی به چشم انداز یک اثر برای آن دسته از افرادی که مجال کافی جهت مطالعه اصل کتب مورد نظرشان را ندارند و یا بعضاً به علت پاره ای محدودیت ها امکان دسترسی به منابع اصلی را ندارند اقدامی موثر و مفید به فایده انجام داد. از فواید بهره گیری از منابع تلخیص شده می توان به تسهیل بر خورداری از محتویات کتاب در حجمی کمتر، ایجاد انگیزه جهت مطالعه تمام و کمال مطالب، بخاطر سپردن راحت تر مطالب، حذف مطالب غیرضروری، مشخص نمودن مطالب اصلی و فرعی، حفظ اصالت عبارات و محتوا و نهایتاً دریافت پیام اصلی و محوری مولف اشاره نمود. بر این اساس می توان گفت این روش از ابزارهای آمادگی کنکور است که با توجه به نتیجه رضایت بخش آن در دهه های اخیر از سوی داوطلبان مورد استقبال قرار گرفته است. استفاده از این کتب علاوه بر استفاده بهینه از زمان، توجه داوطلبان را بر نکات مهم و مورد نیاز معطوف نموده و از توجه به نکات غیرضروری جلوگیری کرده و این مسئله خود سبب افزایش بازدهی و کارایی عملکرد ذهن می شود. به ویژه این منابع برای داوطلبانی که منابع اصلی را مطالعه نموده اند و در پی مرور مطالب و اختصاص وقت و تمرکز بر نکات مهم هستند، بسیار مفید است. علاوه بر نقش این روش مطالعاتی در آزمون کتبی، کتب حاضر جهت آمادگی در مصاحبه دکتری نیز مؤثر می باشد و با توجه به فرصت محدود پس از آزمون کتبی، مطالب مفیدی را در اختیار داوطلب قرار خواهد داد. کتاب پیشرو تلخیصی از تاریخ قرآن رامیار، از منابع آزمون دکتری می باشد که سعی شده با توجه به تجربیات سال های گذشته و هشت آزمون برگزار شده طی سنوات اخیر، مجموعه کامل و مفیدی جهت موفقیت در آزمون کتبی و مصاحبه دکتری، در اختیار داوطلبان قرار دهد. در این اثر صرفاً مباحثی ذکر شده که در کنکور دکتری دارای اهمیت هستند و فصل ها و مباحث بدون سابقه می طرح سوال در سال های اخیر حذف شده است. در نتیجه با این رویکرد مطالب مذکور در دو بخش تحت عنوان در یک نگاه و بیان تفصیلی ارائه گردیده است.

شایسته است در پایان ضمن قدردانی از کسانی که در تلخیص این اثر مجموعه مکین را یاری نمودند، از خداوند متعال برای آنان آرزوی توفیق روزافزون را از خداوند مسئلت داشته و از تمامی داوطلبان خواهشمندیم با ارائه نظرات و ارسال پیشنهادات سازنده خود به آدرس الکترونیکی mm.makin97@gmail.com ما را در راستای کیفیت بخشی و افزایش غنای این مجموعه یاری رسانند.

مهدی اسمعیلی صدرآبادی

بهار ۱۴۰۰